

Eg lifri ekki fyrir lesaranum MEN EG VIRÐI HANN

CARL JÓHAN JENSEN GEVUR Í DAG ÚT NÝGGJA SKALDSÖGU.
VIT HAVA GJÖRT SAMRÖÐU VIÐ HANN

SAMRÖÐA

Jonhard Mikkelsen
post@sosialurin.fo

Ó-søgurnar endaðu við orðunum: Her byrja søgurnar fyrirbils. Er henda framhald av Ó-søgum?

– Nei, tað er hon ikki. Hasi loka-orðini vórðu helst sett har til at arga lesarin eitt sindur. Eg helt meg ongantíð hava bundið meg til at skriva eitt framhald av teimum søgunum, og tað hevði nú eisini verið eitt sindur torført, soleiðis sum tann bókin varð gjörd og skipað, nakað sum ein bíblusøga um tað illa ella djevulskapin. Henda nýggja bókina afturímóti er meira sum ein hevdbundin skaldsøga ella ið hvussu so hevdbundin, sum nakar kann vænta av mær.

Er hetta so annað bindið í einum tríbindsverki?

– Hesar bókurnar hava tað felags, at baksýnið í teimum er sama søguliga tíðarskeiðið við øðrum orðum seinna helvt av nítjandu og fram um miðja tjugundu öld. Ella øðrvísi sagt tað hvarvið í söguni, tá ið föroyska samfelagið eins og onnur samfelög um

okkara leiðir remba miðöldina av sær bæði búskaparliga og mentunarliga og verða til tað, vit kenna í dag. Eg havi ið hvussu er eina bók afturat í umbúna, har tær søguliga umstøðurnar eru tær somu. Hinvegin haldi eg tó at bókurnar, tað vil siga Ó-, nýggja bókina og henda sum er í umbúna, eru sera ólíkar bæði hvat tema og framseting viðvíkur.

Undirtittulin er Forspæl til ein gleðileik. Hvat meinar tú við?

– Hatta er tað, tey rópa upp á ironi, hugsu eg. Samtíðin í bókini er seinsummarið 1939, dagarnir beint upp undir, at seinni heimsbardagi brestur á. Orðið gleðileikur er ein týðing av orðinum Comedia, soleiðis sum vit kenna úr titlinum á stórverkinum hjá Dante Divina Comedia og sipar til kríggið, sum er í hondum. Forspælið fyrir sín part sipar partvíst til lívið hjá hövuðspersóninum, íslenska skaldinum og vinnulívsævintýranum Benedikti Einarssyni, sum er föddur miðskeiðis í átjanhundrað og trýss árunum og partvíst til tann søguliga samanhangin sum Benedikt útinir sína ævi í upp á gott og ilt.

Tú kallar hövuðspersónin vinnulívsævintýrara. Slíkar menn kenna vit aftur

úr norðurlenskum bókmentum, t.d. August hjá Knut Hamsun, er tað ikki eitt sindur tugt?

– Tú meinar, eri eg ávirkaður av slíkum lýsingum? Eg haldi ikki sum so, men tað kunnu onnur døma um. Eg skal ikki dylja fyrir, at í lýsingini av Benedikti havi eg tikið mær fyrimynd eftir einum sannsøguligum persóni, sum veruliga var bæði skald og vinnulívsævintýrari, Einari Benediktssyni. Men eg vil taka fram, at hetta á ongan hátt er ein ævisøgulig lýsing av honum. Hetta er reinur skaldskapur. Men annars er einki at taka seg aftur í, at persónleikar av hesum slagnum eru áleypandi í rembingartíðum eins og teimum, ið her verða lýstar. Fólk sum spreingja allan ásettan veruleika av sær við sínum ætlunum, hvørjar tær so eru.

Umfram Einar Benediktsson kundi í íslenskum samanhangi verið vert at nevnt Jón Ólafsson, ritstjóra. Hann ætlaði á sinni, í samráði við amerikansk myndugleikar, at flyta einar tiggjutúsund íslendingar til Alaska við tí fyrir eyga at gera íslendingar til eitt stórveldi og íslenskt til eitt heimsmál. Tað stórætlaða sinnið vil gjarna ama harmleikin upp á seg. Helst er tað tað, sum fangar hugan bæði hjá hövundum og lesarum.

Tú segði í eini útvarpssending fyrir stuttum, at hesin Benedikt livir í spenninginum ímillum tvær øldir. Hvat var so hugtakandi við skiftinum inn í 20 öld?

– Eg haldi ikki at tað er nakað serstakt við nøkrum aldaskifti í sjálvum sær. Eitt aldaskifti er sum so bara eitt skifti eins og eitt árskifti, eitt mánaðarskifti ella fyrir tað eitt vikuskifti. Tað, sum vekur mín áhuga í sambandi við tjugundu öldina, er, hvussu knappliga hon kemur á. Við ein brest so at siga. Við tí krígunum, sum byrjaði fyrir júst hundrað árum síðani. Og tað var ikki bara eitt skifti, tað orðið er ov smáfingið til lýsa hetta siðmenningarliga skriðulopið, ta endavendingina av øllum veruleika, øllum virðum. Tað hevur ikki verið sum at siga tað at liva hetta, at lofta sær andliga í slíkum tilveruligum bólti. Og tað gav eisini at bíta í eftirspælinum eftir heimsbardagan, í teimum sokallaðu millumkrigsárunum.

– Mangur kom at standa úti í andgletti, roynandi til fánýtis at halda nítjandu öldina um seg sum einum knappaleysum frakka. Tak eitt nú Oswald Spengler, ta í senn flogvitugu og fáfongdu mynd, hann kýtist við at skapa söguna í, í bókini Untergang des

